

**Mekanizmi Kombëtar për Parandalimin e Torturës
trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës**

Adresa: Bulevardi: "Zhan D'Ark" Nr.2
Tiranë, Shqipëri

Tel/Fax: +355 4 2380 300/345
E-mail: ap@avokatipopullit.gov.al
www.avokatipopullit.gov.al

Nr. Prot.
Nr. Dok. 201900018

Tiranë ___/___/2019

Lënda: *Rekomandohet përmirësimi i kushteve dhe i trajtimit të të dënuarve dhe paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Korçë.*

Drejtuar: **Z. Agim ISMAILI**
Drejtore i Përgjithshëm i Burgjeve

TIRANË

Z. Novruz HOXHA
Drejtore i Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.)
Korçë.

KORCË

Të Nderuar,

Avokati i Popullit, në rolin e Mekanizmit Kombëtar për parandalimin e torturës, trajtimit ose dënimit të egër, çnjerëzor ose poshtëruës, në vijim Mekanizmi Kombëtar¹, bazuar në nenin 19/1 të ligjit nr. 8454, datë 04.02.1999, "Për Avokatin e Popullit", i ndryshuar, kreu një inspektim në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Korçë, më datë 29.10.2018, sipas një Plani Inspektimi të miratuar nga Avokati i Popullit. Në përbërje të grupit inspektues ishin Z. Alfred Koçobashi, Z. Besnik Deda, dhe Z. Genci Tërpo me detyrë Nd/Komisionerë pranë këtij Mekanizmi.

Objektivi kryesor i kësaj vizite monitoruese ishte vlerësimi i kushteve të Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Korçë, cilësia e trajtimit të të dënuarve brenda tij, si dhe masat e marra për zbatimin e rekomandimeve të Avokatit të Popullit të bëra gjatë inspektimeve të mëparshme. Ekspertët e institucionit të Avokatit të Popullit u takuan me Shefin e Policisë së "I.E.V.P" Korçë, Z. Adriatik Parisi.

Nga ana e Shefit e Policisë së "I.E.V.P" Korçë Z. Adriatik Parisi, ekspertëve të grupit inspektues iu ofrua mundësia që të kishin akses në përputhje me rregulloren dhe pa

¹ Neni 74/1 i ligjit nr. 8328, datë 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

vështirësi me të gjithë personat dhe në të gjithë ambientet që duhet të monitoronin. Vizita në këtë institucion u zhvillua në një frymë të mirë bashkëpunimi.

Pasi u njoh me konstatimet e grupit inspektues, Avokati i Popullit ka të drejtën e detyrimit kushtetues dhe ligjor t'ju parashtrorë gjetjet e këtij inspektimi dhe të bëjë rekomandimet përkatëse.

Shënime paraprake

Kjo ishte vizita periodike monitoruese e Avokatit të Popullit në "I.E.V.P" Korçë, për vitin 2018. Ky institucion ka një kapacitet maksimal të miratuar prej 312 personash.

Në ditën e inspektimit, në mjediset e institucionit ishin 401 persona, nga të cilët 183 të paraburgosur (ndërkohë që 4 të paraburgosur ishin të mitur) dhe 218 të dënuar. Në seksionin e sigurisë së lartë ndodheshin 45 persona.

Pra në institucion kishte mbipopullim me 89 persona mbi kapacitet, problem ky i konstatuar përgjatë të gjitha vizitave të kryera ndër vite dhe ende i mbetur pa zgjidhje. Rrjedhimisht, mbipopullimi ishte një problematikë e këtij institucioni.

Seksioni i sigurisë së lartë kishte 4 (katër) sektorë me një total prej 34 dhomash dhe 68 shtretër si dhe 4 klasa dhe 4 magazina. Seksioni i paraburgimit kishte 4 (katër) sektorë me një total prej 34 dhomash dhe 164 shtretër si dhe 4 klasa dhe 4 magazina. Seksioni i sigurisë së zakonshme kishte një total prej 44 dhomash dhe 257 shtretër si dhe 4 klasa dhe 4 magazina.

Sektori i observimit kishte 6 dhoma dhe 12 shtretër të cilat ishin reduktuar për shkak të mbipopullimit në 2(dy) dhoma. Sektori i izolimit kishte 10 dhoma dhe 10 shtretër. Në total Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Korçë dispononte 531 shtretër. Në institucion nuk kishte asnjë person që kishte shtrat të improvizuar në tokë.

Struktura dhe organika e "I.E.V.P" Korçë, ishte e miratuar me Urdhërin Nr.58 datë 24.04.2017 të Kryeministrit, "*Për miratimin e strukturës dhe organikës së Drejtorisë së Përgjithëshme të Burgjeve dhe institucioneve të varësisë së saj*" dhe përbëhej nga 273 punonjës nga të cilët 41 ishin punonjës të administratës civile dhe 232 ishin punonjës të policisë së burgjeve.

Aktualisht organika e punonjësve të policisë të rolit bazë ishte 12% e paplotësuar pasi mungonin 17 punonjës dhe organika e punonjësve të policisë së rolit drejtues ishte 20% e paplotësuar pasi mungonin 3 oficerë drejtimi. Gjithashtu nuk ishte i plotësuar pozicioni i mjekut me kohë të plotë dhe funksionohej me mjek me kohë të pjesëshme.

Gjatë takimit me Shefin e Policisë së "I.E.V.P" Korçë, Z. Adriatik Parisi, grupi inspektues, kërkoi fillimisht informacion në lidhje me të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve/paraburgosurve, mënyrën e trajtimit nga ana e institucionit të problematikave të ndeshura në inspektimin e mëparshëm, si dhe verifikimin e nivelit të zbatimit të rekomandimeve të bëra nga Institucioni i Avokatit të Popullit një vit më parë.

Nga ana e Shefit të Policisë së "I.E.V.P" Korçë, Z. Adriatik Parisi, ekspertëve iu bë me dije se në bazë të Urdhrit të Ministrit të Drejtësisë Nr. 329, datë 15.01.2009, "*Për*

kategorizimin e institucioneve të ekzekutimit të vendimeve penale”, i ndryshuar, Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.) Korçë është kategorizuar si burg i sigurisë së lartë, i cili është parashikuar edhe me një seksion sigurie të zakonshme, një seksion paraburgimi dhe një seksion paraburgimi për të mitur.

Sipas të dhënave që u morën gjatë kësaj vizite, informacioneve të marra nëpërmjet intervistave konfidenciale me personat e privuar nga liria, si dhe bisedat me stafin e institucionit, rezultoi se:

- **Ishte plotësuar rekomandimi** për kryerjen sipas parashikimeve ligjore të ajrimit, aktiviteteve sportive dhe higjienës personale në të gjithë sektorët ku ato janë të limituara për shkak të mbipopullimit.
- **Ishte plotësuar pjesërisht rekomandimi** për përmirësimin e kushteve të jetesës në disa prej dhomave të të dënuarve dhe dhomave të observim/veçimit, përmes lyerjes dhe përmirësimit të higjienës së tyre;
- **Ishte plotësuar pjesërisht rekomandimi** për përmirësimin e cilësisë së shërbimeve të ofruara nga stafi psiko-social, për shtimin e kontakteve **por kishte nevojë sërish për shtimin e aktiviteteve riintegruese dhe social-kulturore në përgjithësi dhe në veçanti për të miturit dhe 18-21 vjeçarët.**
- **Ishte plotësuar pjesërisht rekomandimi për marrjen e masave për shtimin e aktiviteteve dhe takimeve me të dënuarit** për qëllime rehabilitimi, këshillimi, ri-integrimi, si edhe aktiviteteve edukative e social-kulturore-sportive. Megjithatë aktivitetet dhe veprimtaritë me karakter edukativ, social, artistik e kulturor vijonin të ishin të kufizuara nisur edhe nga mbipopullimi. Zhvilloheshin zakonisht ndeshje futbollit ose volejbollit.
- **Të gjithë të dënuarit dhe paraburgosurit ishin plotësuar me librezë shëndetësore** dhe numrat respektive të sigurimit shëndetësor.

Ndërkohë që një pjesë e rekomandimeve të paraqitura nga Avokati i Popullit një vit më parë nuk kishin gjetur zbatim dhe nuk ishin plotësuar.

Më konkretisht:

- **Vazhdonte problemi i mbipopullimit** në raport me kapacitetin zyrtar, gjë që cenon të drejtën për hapësirë jetike për person.
- Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë veçanërisht **në sektorin e paraburgimit vijonte kishte nevojë urgjente për riparime, mirëmbajtje, eliminim lagështire dhe për lyerje të dhomave të të dënuarve.**
- Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë **kishte problematikë në funksionimin në normalitet të sistemit të furnizimit me ujë, të pijshëm dhe 24 orë.**
- **Vijonte të mos kishte skaner për kontrollin e ushqimeve.**
- Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë **nuk kishte autoambulancë.**
- **Vijonte problematika për plotësimin e organikës me personelin e nevojshëm shëndetësor me mjek me kohë të plotë** sipas organikës së miratuar.
- **Vijonte problematika në ofrimin e shërbimit stomatologjik si rrjedhojë e numrit të kufizuar të materialeve dentare në institucion** paçka se mjeku

stomatolog ishte i punësuar me kohë të plotë si dhe uniti dentar ishte në funksion.

- **Nuk ishte vënë në zbatim skema tre-palëshe e rimbursimit të ilaçeve për të gjithë të dënuarit/paraburgosurit.**
- **Nuk ishte plotësuar rekomandimi për sigurimin e përshtatshëm me ngrohje për t’iu përshtatur kushteve klimaterike në një orar më të gjatë.**

Trajtimi

Grupi i monitorimit pati për objektiv të punës së tij mbledhjen e informacionit lidhur me trajtimin e të paraburgosurve dhe të dënuarve, identifikimin e rasteve të përdorimit të forcës fizike tej kufijve të parashikuar me akte normative apo të presionit psikologjik ndaj kësaj kategorie, si edhe të rasteve të marrjes së masave disiplinore.

Nga informacioni i marrë, nga bisedimi në grup dhe në privatësi me të paraburgosurit, dhe të dënuarit, grupi monitorues nuk evidentoi pretendime për tejkalim të forcës fizike nga ana e punonjësve të policisë së burgjeve.

Megjithatë, nga intervistat rezultoi një numër i konsiderueshëm ankesash që ishin të lidhura kryesisht me kushtet e përgjithshme të jetesës në institucion. Sikurse u përshkrua edhe më sipër, në ditën e inspektimit në “I.E.V.P” Korçë, rezultoi se kishte mbipopullim prej 89 personash.

Avokati i Popullit vlerëson se, mbipopullimi i I.E.V.P.-ve sjell si pasojë uljen e cilësisë së jetesës së personave të dënuar/paraburgosur dhe për rrjedhojë edhe cenimin e të drejtave të tyre ligjore.

Ankesa vinin për kushtet e ambienteve të vuajtjes së dënimit, dhe veçanërisht të ambienteve të paraburgimit të cilat kishin nevojë për riparime pasi kishin lagështirë të theksuar dhe në mënyrë të veçantë tualetet brenda dhomave kërkonin riparime për të garantuar higjenën e nevojshme.

Gjithashtu ankesa kishte për sigurimin me ngrohje në “I.E.V.P” Korçë, për t’iu përshtatur kushteve klimaterike nisur edhe nga fakti që rajoni i qarkut të Korçës karakterizohej nga temperatura të ftohta gjatë vitit.

Ankesa të mëdha kishte për çështjen e furnizimit me ujë të institucionit i cili evidentohej që ishte problem shumë serioz. Ankesa kishte edhe në lidhje me mungesën e ujit të ngrohtë në dushe ku si rezultat i mbipopullimit mundësia e përdorimit të tyre nga të dënuarit dhe të paraburgosurit ishte e pamjaftueshme.

Ankesa kishte edhe për numrin e kufizuar të aktiviteteve rekreative në “I.E.V.P” Korçë. Të dënuarit dhe të paraburgosurit e konsideronin shërbimi mjekësor në këtë institucion jo në nivelin e duhur dhe nuk ofrohej në kohë dhe në cilësi.

Ankesa kishte dhe për ilaçet të cilat për efekt shpejtësie duhej t’i siguronin nga familjarët, sikurse edhe për shërbimin stomatologjik i cili nuk funksiononte normalisht si rezultat i mungesës së materialeve dentare .

Në ditën e monitorimit në ambjentet e izolimit ndodheshin 3 (tre) persona me masë disiplinore, në përputhje me procedurat mbi zbatueshmërinë e ekzekutimit të tyre. Gjatë intervistimit të tyre të dënuarit nuk shfaqën asnjë pretendim lidhur me ushtrim dhune.

Gjëndja e tyre shëndetësore ishte konfirmuar nga mjeku i institucionit. Institucioni kishte 10 ambiente izolimi. Lidhur me kushtet në këto ambiente ishin bërë disa ndryshime duke filluar nga lyerja e tyre dhe deri tek pajisja e të dënuarve me mjetet për mbajtjen e higjenes vetjake.

Masat mbrojtëse

Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacioneve lidhur me sistemin e kërkesë/ankesave rezultoi se çdo gjë regjistrohej në regjistrin përkatës dhe protokollohej². Regjistrat mbaheshin nga sekretaria e institucionit.

Të paraburgosurit/ dënuarit plotësonin një formular kërkesë/ankese dhe ia dorëzonin më pas punonjësit të sektorit psiko-social. Punonjësi i dërgonte në sekretarinë e institucionit ku protokolloheshin dhe pastaj i kalonin drejtorit të institucionit, i cili kthente përgjigje me shkrim apo i takonte vetë të dënuarit ose punonjësit e institucionit zhvillonin takimet sipas rasteve. Brenda në regjim kishte kuti postare ku mund të hidheshin ankesat/kërkesat.

Sa i takon objektit të këtyre kërkesave na rezultoi se konsistonin në kërkimin për leje shpërblyese, takime me familjarë, kërkesë për dinamikën e vuajtjes së dënimit, kërkesë për takim me avokatë, vizitë në spital, transferim, punësim ose kërkesë për blerjen e pajisjeve si TV ose frigorifer.

Të paraburgosurit ishin në seksion më vete nga të dënuarit. Ata realizonin ajrimin dhe aktivitetet e tjera të përbashkëta veçmas nga të dënuarit. Përsa i përket të miturve, nga vëzhgimet dhe intervistat e kryera rezultonte se ata ishin të shpërndarë nëpër dhoma të ndryshme. Në "I.E.V.P" Korçë, ndodheshin edhe 4 (katër) të mitur. Ata ishin sistemuar në dhomat e spitalit në dy dhoma me nga dy persona. Atyre u ofroheshin lehtësira në ajrim.

Ekspertët morën informacion në lidhje me pritjen e të dënuarve/paraburgosurve në institucion, funksionimin e Komisionit të Pritjes, si dhe në lidhje me plotësimin e regjistrave e dosjeve personale të tyre. Nga biseda me punonjësit e institucionit dhe verifikimeve në dosje grupi monitorues konstatoi se procedura e pranimit në institucion zbatohet në mënyrë korrekte. Nga verifikimi dhe inspektimi i dokumentacionit rezultoi se veprimet regjistroheshin në regjistrin përkatës dhe protokolloheshin.

Sistemi i monitorimit me kamera vëzhgimi ishte funksional. Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kamerat monitoronin pjesën më të madhe të mjediseve për 24 orë, ndërkohë që të dhënat ruheshin në server për një periudhë 40 ditore. Theksojmë se mbikqyrja me kamera e të gjitha mjediseve në IEVP, përveç atyre mjediseve ku çënohet privatësia, është vlerësuar nga ana e institucionit të Avokatit të Popullit në vitin 2018 si një proces thelbësor për tre arsye:

² Neni 49 i ligjit Nr. 8328 dt. 16.04.1998, "Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve", i ndryshuar.

Së pari, mbikqyrja me kamera ka një efekt parandalues për veprime të kundërligjshme që mund të kryhen, si nga ana e të dënuarve, ashtu dhe nga vetë punonjësit e policisë së burgjeve.

Së dyti, mbikqyrja me kamera dokumenton shumicën e ngjarjeve brenda ambjenteve të burgjeve dhe paraburgime, si dhe jep garanci për një gjykim objektiv dhe të paanshëm për masat disiplinore apo penale që duhet të merren ndaj individëve përgjegjës.

Së treti, dokumentimi filmik është një material mbi të cilin mund të konsultohen mjaft të dhëna apo pretendime për trajtimin e të dënuarve dhe mund të nxirren përfundime të vlefshme dhe të paanshme në rekomandimet apo raportet përkatëse që harton vetë Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve si dhe institucionet monitoruese të pavarura.

Në vitin 2018 institucioni i Avokatit të Popullit ka rekomanduar edhe vendosjen e të paktën një kamere tjetër të sigurisë në seksionin e veçimit në I EVP Korçë për të monitoruar më mirë veprimtarinë në koridorin e këtij seksioni si dhe përmirësimin e regjistrimit të pamjeve.

Nga monitorimi u konstatua se telefonat punonin në çdo kohë dhe të dënuarit apo të paraburgosurit e intervistuar, pohuan se mund të flisnin sa herë të dëshironin me të afërmit e tyre nëpërmjet telefonave me kartë që ndodheshin në mjedisin e regjimit.

Nuk pati ankesa nga të dënuarit/paraburgosurit për mosrespektim të numrit të takimeve me familjet, por u konstatuan ankesa për mënyrën e kryerjes së kontrollit të ushqimeve nga stafi i institucionit nisur nga fakti që nuk kishte skaner për të zhvilluar një procedurë të shpejtë dhe kjo e fundit i detyronte familjarët që të prisnin një kohë të gjatë deri në përfundim të procesit të kontrollit.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë ishte krijuar një mjedis i veçantë për të paraburgosurit/dënuarit që kishin fëmijë të vegjël lidhur me ushtrimin e të drejtës së prindërimit në distancë. Gjithashtu këtu ata takoheshin pa barriera apo kufizime fizike.

Kjo dhomë ishte e pajisur me tavolinë dhe karrige, ku të dënuarit/paraburgosurit qëndronin ulur, duke patur kontakt fizik me fëmijët e tyre. Gjatë takimeve respektohej privacia. Gjithashtu në këtë institucion kishte edhe 2 dhoma për takime speciale të të dënuarve me bashkëshortet apo bashkëjetueset e tyre.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kishte disa të dënuar që punonin kryesisht si pastrues, sanitarë, shpërndarës ushqimi etj. Nga takimi i grupit inspektues më të dënuarit që punonin brenda institucionit këta të fundit u shprehën të kënaqur për kushtet e trajtimit dhe e konsideronin me rëndësi faktin që e kalonin një pjesë të mirë të kohës duke shërbyer dhe duke patur një dinamikë të ndyshme nga qëndrimi në dhomë.

Të dënuarit që punonin përfitonin nga ulja e dënimit me 3.9 ditë në muaj. Kjo procedurë ndiqej pasi ende nuk janë miratuar aktet nënligjore të nevojshme për të garantuar të drejtën për punësim dhe për shpërblim të drejtë të punës, për të burgosurit, sipas standardeve ligjore në fuqi.

Punësimi i të paraburgosurve/dënuarve rregullohej sipas Neneve 34,35, të Ligjit Nr. 8328 dt.16.04.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, i ndryshuar. Në nenin 34 të ligjit të cituar më sipër ndërmjet të tjerave parashikohet se: “... Puna nuk ka karakter dënimi dhe shpërblehet sipas kriterëve të përcaktuara me vendim të veçantë të Këshillit të Ministrave”.

Megjithëse në nenin 76 të këtij ligji parashikohet miratimi nga Këshilli i Ministrave i akteve nënligjore në zbatim të tij brenda tre muajve nga hyrja në fuqi, deri më tani nuk është nxjerrë e miratuar VKM-ja lidhur me kriteret për shpërblimin e punës së të dënuarve dhe të paraburgosurve.

Avokati i Popullit thekson se puna dhe kriteret e shpërblimit duhet të parashikohen dhe rregullohen me Vendim të Këshillit të Ministrave, vendim i cili edhe pse tej çdo afati ligjor³, ka shumë vite që nuk është miratuar.

Kushtet materiale

Grupi i monitorimit, në fokus të vizitës së tij pati edhe monitorimin e kushteve materiale, të rëndësishme për respektimin e standardeve normale të jetesës. Institucioni i Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë është një institucion i vënë në funksion gjatë vitit 2008. Infrastruktura e përgjithëshme e institucionit ishte e mirë me ndarje të rregullta të godinave dhe ofronte funksionalitet në lëvizje dhe në elementë të sigurisë.

Pothuajse në të gjitha seksionet si në atë të sigurisë së zakonshme dhe në atë të sigurisë së lartë baza materiale ishte e plotësuar. Përrjashtim përbënte seksioni i paraburgimit dhe ai i observimit i kthyer në ambiente banimi për të paraburgosurit si rrjedhojë e mbipopullimit. Ishte siguruar kompletimi me shtretër dhe gjithashtu kishte edhe gjëndje në magazinë dhe nuk kishte asnjë person që flinte në tokë.

Edhe në dhomat e inspektuara nga grupi i ekspertëve, u vu re se baza materiale përgjithësisht ishte e plotësuar si duhej. Të gjitha dhomat kishin tualete brenda por në disa dhoma u konstatua mungesa e dyerve në këto ambiente. Nisur nga situata e mbipopullimit edhe hapësira brenda disa dhomave, ishte e kufizuar. Për sa i përket dritës dhe ajrit, megjithëse shumica e dhomave ishin të vogla në kubaturë, por nuk mungonte ajri dhe drita natyrale. Ndërkohë edhe çështja e ngrohjes së ambienteve për shkak të kushteve klimaterike kishte problematikë lidhur me oraret që aplikohesh.

Theksojmë se Komiteti për Parandalimin e Torturës shprehet se norma minimum e hapësirës për person, në institucione të tilla, është 6m² për dhomat për një person dhe 4m² kur në to sistemohen më shumë persona. Në këtë normë nuk mbahet parasysh sipërfaqja e tualetit, që mund të ndodhet brenda dhomës. Gjithashtu, sipas standardit të Komitetit për Parandalimin e Torturës, duhet respektuar dhe distanca ndërmjet mureve të dhomave, që duhet të jetë jo më pak se 2m distancë ndërmjet mureve të dhomës dhe jo më pak se 2.5m distancë nga dyshemeja me tavanin e dhomës.⁴

³ Nenet 76 dhe 77 të ligjit nr. 8328 dt. 16.04.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”, i ndryshuar.

⁴ Vendimi Nr.437, datë 20.05.2015 “Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve”, Neni 30 parashikon se: “Në vendosjen e të paraburgosurve apo të të dënuarve mbahen parasysh kushtet dhe mundësitë konkrete të çdo IEVP-je, por në çdo rast duke iu siguruar kubatura jo më pak se 9m³ dhe

Dushet ndodheshin në çdo seksion, përjashtuar ambientin e parashikuar për observim. Në ambientet ku bëhej dushi kishte lavamanë dhe katër ose pesë dushe, si dhe vihej re prania e lagështirës ose mungesa e kokave të dusheve. Nga intervistat që u bënë në të gjitha sektorët u pohua se dushi realizohej përgjithësisht një herë në javë.

Cilësia e ujit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë nuk ishte e mirë dhe furnizimi me ujë kishte probleme. Furnizimi me ujë nuk kryhej 24 orë në ditë por kryhej me orar përmes dy puseve, pasi nuk ekzistonte lidhja me rrjetin. Në disa dhoma ishin vendosur aparatura shtesë për ngrohjen e ujit në lavamanët e brendëshëm pasi uji përgjithësisht vinte i ftohtë. Shumica e të intervistuarve pohuan se e blinin ujin e pijshëm, pasi uji prej rubinetit ishte jo i pastër dhe nuk mund të pihej, veçanërisht në ditët me shi.

Edhe në ambientet e përbashkëta, në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kishte bazë materiale të shpërndarë sipas nevojave.

Takimet me familjarët në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë zhvilloheshin rregullisht. Në ambientet e takimeve, gjendeshin 7 sportele xhami të mirëmbajtura, ku familjarët zhvillonin biseda me të dënuarit/paraburgosurit.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë ekzistonte një godinë e cila shërbente si spitali i këtij institucioni. Në katin e parë të tij gjendej dhoma e stomatologut, dhoma e vizitave të mjekut, si dhe farmacia. Dhoma e stomatologut ishte e pajisur me karrige dhe sterilizues, por nga biseda më të dënuarit dhe të paraburgosurit u theksua se kishte nevojë për furnizim me një pjesë të mirë të materialeve/medikamenteve dentare për të funksionuar në normalitet. Në këtë institucion punonte një stomatolog. Dhoma e mjekut dhe farmacia ishin të lyera dhe të mirëmbajtura.

Ndërsa në katin e dytë ishin 8 dhoma me shtretër, ku në dy prej tyre ishin shpërndarë të miturit dhe në dhomat e tjera ishin vendosur të sëmurët me sëmundje të rënda. Në spital ndodheshin banjat me dy tualete dhe një post dushi.

Seksioni i sigurisë së zakonshme ishte i vendosur në godinën B. Kjo godinë ishte e përbërë nga dy kate me nga katër sektorë për çdo kat. Në dhoma ishin akomoduar 4-6 persona, në maksimum të kapacitetit. Ky rast përbën shkelje të standardit ligjor lidhur me sipërfaqen dhe kubaturën e banimit për një person⁵, si dhe është në kundërshtim me rekomandimet e bëra nga CPT për Shqipërinë.⁶ Në disa dhoma nuk funksiononin kaloriferët. Ngrohja sigurohej vetëm për 3-4 orë në ditë, kohë shumë e shkurtër nisur nga kushtet klimaterike të kësaj zone.

Seksioni i sigurisë së lartë në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë ishte i vendosur në sektorin A. Ky seksion ishte i ndarë në 4 sektorë për të dënuar

sipërfaqja e banimit jo më pak se 4m² për çdo person të paraburgosur apo të dënuar, dritare që mundësojnë ajrim të mjaftueshëm dhe ndriçim natyral normal për të lexuar e punuar”.

⁵ Shiko nenin 30 pika 1 e VKM nr. 437, datë 20.05.2015 “Për miratimin e Rregullores së Përgjithshme të Burgjeve”.

⁶ Albania: Visit 1997 [par.127] Komiteti për Parandalimin e Torturës (CPT) pranë Këshillit të Europës me rastin e vizitës në Shqipëri, në vitin 1997, i ka rekomanduar autoriteteve Shqiptare:

“Të dënuarit/paraburgosurit të akomodohen në dhoma jo me pak se 22 m² në rastet kur vendosen 6 veta në dhomë dhe 10 m² në rastet kur vendosen 2 veta në dhomë. Gjithashtu, dhomat më të vogla se 6 m² nuk plotësojnë standardet minimale për një dhomë burgu dhe duhet të nxirren jashtë shërbimi.

me siguri të lartë, dhe 4 sektorë për të paraburgosur siguri e lartë. Kryesisht kati i parë i sektorit të të dënuarve kishte një shpërndarje nëpër dhoma me nga një të dënuar. Dhomat ishin të pajisura me tualete brenda. Ndërsa kati i dytë i këtij sektori të paraburgimit shfaqej më i mbipopulluar.

Sektori i observimit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kishte 6 dhoma dhe 12 shtretër të cilat ishin reduktuar për shkak të mbipopullimit në 2(dy) dhoma të cilat nuk plotësonin standard normale jetese, dhe kishte lagështi si dhe dritare që nuk mund të hapeshin. Në sektorin e obeservimit ditën e inspektimit gjendeshin 2 persona.

Në këtë sektor gjendeshin 2(dy) tualete të përbashkëta për të gjitha dhomat. Problematike ishte çështja e kryerjes së dusheve jashtë kësaj godine, dhe se nuk kishte hapësirë për ajrosje. Në sektorin e izolimit kishte 10 dhoma të pajisura me tualete brenda. Ky seksion kishte ambient ajrimi.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kishte palestra, klasa dhe dhoma këshillimi. Kishte një sallë kompjuterësh dhe të gjithë kompjuterët ishin në gjendje funksionale. Palestrat ishin pajisur me mjete të sjella nga vetë të dënuarit. Aktivitetet sportive konsistojnë kryesisht në futboll, volejboll dhe lojëra tavoline siç janë lojëra me letra dhe domino. Ambienti i kultit ishte i bollshëm, i ndriçuar dhe i mirëpajisur.

Kuzhina e institucionit ishte e madhe dhe moderne, me higjienë të mirë. Muret e kuzhinës ishin veshur me pllaka së fundmi. Kishte edhe 2(dy) paradhoma ku njëra shërbente si magazinë për ushqimet dhe një tjetër për larjen e enëve. Kuzhina funksiononte në kushte normale pasi pajisjet e gatimit dhe sistemi i aspirimit ishin të standardeve industriale. Në kuzhinë ndodhej regjistri i normativave ushqimore dhe menyja ditore ishte e afishuar.

Kampionët e ushqimeve mbaheshin në kushte frigoriferike dhe të etiketuar sipas vakteve përkatëse. Gjithashtu u konstatuan edhe racionet përkatëse për të sëmurët diabetikë në këtë institucion. Përgjithësisht, kushtet e përgatitjes së ushqimit në ambientet e kuzhinës të institucionit, rezultuan në gjendje të mirë.

Megjithatë të dënuarit dhe të paraburgosurit shfaqën ankesa lidhur me cilësinë e ushqimit i cili nuk kishte larmishmëri. U evidentua se një masë e madhe e të burgosurve dhe të paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë nuk e konsumonin ushqimin e përgatitur në institucion, duke shpërdoruar një pjesë të konsiderueshme të tij. Mjaft të dënuar kanë pohuar se e merrnin ushqimin nga të afërmit e tyre dhe se nuk konsumonin ushqimin e institucionit, për shkak se nuk e pëlqenin atë.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë larja në dushe zhvillohej mesatarisht një deri në dy herë në javë. Edhe në ambjentin e dusheve u konstatua sërisht lagështirë kokat e dusheve ishin të dëmtuara, dhe kishte amortizim të të pllakave.

Në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë kishte lavanderi, ku gjendeshin dy lavatriçe. Për përsa i përket larjes së rrobave të fjetjes ato vazhdonin të laheshin nga familjarët në pjesën më të madhe të rasteve ose nga vetë të dënuarit brenda ambjenteve të tyre.

Gjithashtu kryesisht çarçafët dhe batanijet e të dënuarve dhe të paraburgosurve pothuajse për të gjithë sektorët ishin sjellë nga familjarët pasi institucioni nuk u vendoste në dispozicion çarçafë, por vetëm batanije.

Regjimi dhe aktivitetet

Gjatë inspektimit u vu re se zhvilloheshin aktivitete të përbashkëta nga të cilat mund të përfitonin të dënuarit/paraburgosurit të cilat ishin kryesisht ndjekja e programeve të televizorit, lojërat e tavolinës siç janë lojëra me letra dhe domino dhe ndeshjet e futbollit dhe volejbollit.

Në lidhje me ajrimin u konstatuan se ajrimi ditor zgjaste mbi 3 (tre) orë sipas rregullores dhe ky orar ishte edhe më i gjatë në periudhën e verës. Shumë prej të intervistuarve nëpër dhoma të pyetur për aktivitetet apo programet që ata marrin pjesë kërkuan të kenë më shumë aktivitete të përbashkëta edukative ose sportive, dhe më shumë mjete dhe pajisje sportive.

Është për tu theksuar se një ndër qëllimet e institucioneve të mbyllura penitenciare është riintegrimi në shoqëri i personave, në momentin kur do të lënë burgun. Rregullorja Evropiane e Burgjeve parashikon se *“regjimi i ofruar për të gjithë të burgosurit përfshin një program të balancuar veprimtarish. Ky regjim u lejon të gjithë të burgosurve të kalojnë sa më shumë orë në ditë jashtë qelive të tyre, sipas nevojës për një nivel të përshtatshëm të ndërveprimit njerëzor dhe shoqëror”*⁷.

E drejta për të mbajtur kontakte me familjarët dhe miqtë zbatohet përgjithësisht sipas rregullores. Takimet realizoheshin mesatarisht rreth 4 herë në muaj, në përputhje me Rregulloren e Përgjithshme të Burgjeve. Takimi me familjarët zgjaste rreth 20 minuta.

Trajnime profesionale në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë zhvilloheshin pasi në këtë njësi administrative kishte shërbime të tilla të ofruara nga Qendra Rajonale e Formimit Profesional në Korçë. Për të dënuarit ofroheshin kurse profesionale për gjuhën angleze dhe për kompjuter, të cilat mundësoheshin në bazë të marrëveshjes me Qendrën e Formimit Profesional Korçë.

Orari i veprimtarive ishte i njëjtë për të gjithë sektorët pavarësisht nga siguria që ata kishin dhe aktivitetet e zhvilluara. Aktivitetet gjithashtu konsistonin edhe në festa me rastin e datave të rëndësishme ose festive fetare. Në ambientin e kultit në orën 12:00-13:00 mblihdeshin praktikuesit e fesë muslimane dhe praktikonin ritet e tyre fetare. Ndërsa të martën, të enjten dhe të shtunën mblihdeshin praktikuesit e fesë ortodokse nën drejtimin e një të dërguari nga kisha e Korçës. Gjithashtu në ambientin e kultit praktikonin ritet e tyre edhe besimtarët protestantë.

Librat që gjendeshin në inventarin e bibliotekës vireshin në dispozicion të paraburgosurve apo të dënuarve për lexim sipas kërkesave. Të paraburgosurit dhe të dënuarit e regjistruar kishin nga një kartelë personale dhe nëpërmjet saj tërhiqnin dhe dorëzonin librat.

⁷ Rregullorja e Evropiane e Burgjeve Pika25.1 dhe 25.2; <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/EPR/EPR-Albanian.pdf>

Salla e kompjuterëve përdorej për organizimin e temave ndryshme nga sektori psiko-social, kryesisht me të miturit. Në këtë institucion kishte 2 mësues të cilët mbulonin procesin arsimor çdo ditë të javës.

Për sa i përket mbështetjes psiko-sociale që merrnin të burgosurit, gjatë takimit me stafin e sektorit të kujdesit psiko-social, u konstatua se aktivitetet që ofroheshin ishin të pakta në raport me numrin e personave dhe përbëheshin kryesisht nga diskutimet në grup për tema sociale dhe këshillime në klasa. Sipas stafit të institucionit të paraburgosurit dhe të dënuarit regjistroheshin në disa aktivitete, por jo gjithmonë i frekuentonin ato.

Sa i takon veprimtarive rikrijuese, u vërejt se në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë ato që zhvilloheshin më së shumti ishin lojërat e tavolinës, pasi personat mund të luajnë edhe në dhomën e tyre, ose edhe në ambientet e ajrimit (*lojra me letra, domino dhe shah*).

Nga shqyrtimi i dosjeve psiko-sociale dhe dokumentacioneve të tjera të mbajtura nga ky sektor, u vu re se ato ishin të plotësuara relativisht mirë me shënime periodike mbi takimet dhe aktivitetet ku të paraburgosurit merrnin pjesë. Në dosje ishin përfshirë si programet individuale të trajtimit ashtu dhe vlerësimet periodike të cilët ishin të plotësuara mirë.

Shërbimi Shëndetësor

Gjatë vizitës në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë si dhe nga intervistat me të dënuarit, problematika u konstatuan lidhur me shërbimin shëndetësor. Ankesat konsistonin kryesisht në mungesat e medikamenteve, të cilat shpesh mbuloheshin me kontributet e sjelljes nga familja.

Skema e rimbursimit të ilaçeve funksiononte më mirë për të dënuarit, ndërkohë që më i vështirë bëhej zbatimi i kësaj skeme për të paraburgosurit, të cilët për shkak të vonesave në plotësimin e dokumentacionit të dosjeve personale e kishin më të vështirë sigurimin e ilaçeve me anë të skemës së rimbursimit të ilaçeve.

Ndërsa për sa i përket shërbimit stomatologjik, ai kishte probleme për shkak të mungesës së bazës materiale megjithëse uniti dentar funksiononte.

Personeli i kujdesit mjekësor në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë përbëhej nga 1(një) mjek, me kohë të pjesëshme (mjek psikiatër) 1(një) farmacist, 1(një) stomatolog dhe 6 (gjashtë) ndihmës mjekë.

Mjeku aktual punonte me kohë të pjesëshme në këtë institucion dhe si rezultat i mbipopullimit ishin shtuar numri i vizitave mjekësore si në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë ashtu dhe ato të specializuara pranë Spitalit të Burgjeve dhe Spitalit Rajonal të Korçës.

Mungesa e mjekut me kohë të plotë ka një ndikim të drejtpërdrejtë në cilësinë dhe mbulimin e shërbimit shëndetësor dhe për shmangien e situatave të tilla, duhen marrë masa të menjëhershme për plotësimin e stafit pasi mund të ketë raste urgjente të cilat personeli shëndetësor nuk mund t'i përballojë dhe pasojat mund të jenë të rënda

Në të njëjtën kohë, fakti që mjeku është i pranishëm në këtë institucion vetëm pjesërisht gjatë ditës dhe më pas, vetëm në kushte të domosdoshmërisë thirret ndihma urgjente mjekësore, shkakton në mënyrë të drejtpërdrejtë shkeljen e së drejtës për qasje deri te mjeku nga ana e personave të dënuar apo të paraburgosur, gjë që interpretuar dhe në qëndrimet e KPT parashikon që: *“Derisa qëndrojnë në burg, personave të dënuar duhet tu mundësohet qasja deri te mjeku në çdo kohë, pa marrë parasysh faktin e regjimit të burgosjes së tyre” dhe se “shërbimi shëndetësor duhet të organizohet në atë mënyrë, që do të mundësojë që kërkesat për konsultime mjekësore të ofrohen pa zgjatje të pa nevojshme”*.

Dhoma e mjekut, farmacistit, apo infermierisë ishin përgjithësisht në gjëndje të mirë. Dhoma e infermierisë, farmacia dhe dhoma e stomatologut ishin me kushte të mira higjieno-sanitare. Në një institucion u vu re se mungonte ambulanca për të shoqëruar personat në spitalet përkatëse të vendit.

Është për tu theksuar se Rregullorja Evropiane e Burgjeve shprehet se: *“Autoritetet e burgut ruajnë shëndetin e të gjithë të burgosurve që janë në kujdesin e tyre. Shërbimet mjekësore në burg organizohen në bashkëpunim të ngushtë me administrimin shëndetësor të komunitetit ose të shtetit. Të burgosurit i ofrohen shërbimet mjekësore, kirurgjike dhe psikiatrike, duke përfshirë dhe ato shërbime që janë të disponueshme në komunitet”⁸*.

Nga këqyrja e dokumentacionit të stafit mjekësor, e në veçanti atij të mjekut, u konstatua se kartelat klinike mbaheshin në dollap të mbyllura me çelës në dhomën e mjekut.

Gjithashtu u këqyren regjistri i vizitave të mjekut, regjistrat e informacionit 24 orësh të infermierëve, të cilat ishin mbajtur me rregull, por mungonte regjistri i evidentimit të rasteve të dhunës fizike si dhe formatet e kontrollit mjekësor sipas Protokollit të Stambollit lidhur me evidentimin dhe raportimin e rasteve të dhunës, kjo e rekomanduar edhe më parë nga institucioni i Avokatit të Popullit.

Të paraburgosurit dhe të dënuarit ishin të pajisur me librezë shëndetësore. Skema e furnizimit dhe rimbursimit të ilaçeve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë sipas kontratës tre paleshe ISKSH, depo farmaceutike nuk funksiononte.

Lidhur me këtë problematikë blerja dhe sigurimi i ilaçeve sigurohej përkohësisht nga blerjet e drejtpërdrejta nga fondi i siguruar nga D.P. Burgjeve. Gjithashtu dhe blerjet e medikamenteve të urgjencës siguroheshin nga ky fond.

Për sa më sipër dhe në mbështetje të pikës 3, të nenit, 63 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit ka të drejtë të bëjë rekomandime dhe të propozojë masa kur vëren shkelje të të drejtave dhe lirive të njeriut nga administrata publike”*; të nenit 21, germa “b” të ligjit nr. 8454 dt. 04.02.1999 *“Për Avokatin e Popullit”*, i ndryshuar, ku thuhet se: *“Avokati i Popullit paraqet rekomandime për vënien në vend të së drejtës së shkelur tek organi administrativ, që, sipas tij ka shkaktuar shkelje të të drejtave dhe lirive; si dhe në bazë të Nenit 74/1 pika “b” të Ligjit Nr. 8328 dt. 16.04.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim dhe të paraburgosurve”*, i ndryshuar ku parashikohet midis të tjerash se: *“Avokati i Popullit nëpërmjet Mekanizmit Kombëtar për Parandalimin e Torturës ka këto kompetenca: b) të paraqesë rekomandime për organet*

⁸ Rregullorja Evropiane e Burgjeve, pika 39, 40.1, 40.5;

përkatëse, me qëllim që të përmirësohet trajtimi dhe kushtet e individëve që u është hequr liria dhe të parandalohet tortura dhe trajtimi ose dënimi i egër, çnjerëzor dhe poshtërues”.

REKOMANDOJMË:

1. Marrjen e masave të menjëhershme për reduktimin e mbipopullimit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë.
2. Marrjen e masave të menjëhershme për riparime, mirëmbajtje, eliminim lagështire dhe lyerjen e dhomave të paraburgimit në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë.
3. Marrjen e masave të menjëhershme për sigurimin me ngrohje të përshtatshme të dhomave të të dënuarve dhe të paraburgosurve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë për t’iu përshtatur kushteve klimaterike.
4. Marrjen e masave të menjëhershme për vënien në zbatim të skemës së furnizimit dhe rimbursimit të ilaçeve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë sipas kontratës tre palëshe ISKSH, depo farmaceutike.
5. Marrjen e masave të menjëhershme për plotësimin e pozicionit të mjekut me kohë të plotë sipas parashikimeve në organikën e institucionit si dhe shtimin e pozicionit mjek psikiatër me kohë të pjesëshme.
6. Marrjen e masave për pajisjen e Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë me ambulancë për të shoqëruar personat në spitalet përkatëse të vendit.
7. Marrjen e masave të menjëhershme për furnizimin me materialet e nevojshme dentare për ofrimin e një shërbimi të plotë dhe adekuat stomatologjik.
8. Marrjen e masave për të përmirësuar cilësinë dhe larmishmërinë e ushqimit Institucionit të Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë në shërbim të të dënuarve dhe të paraburgosurve duke shmangur shpërdorimin e tij në vijim.
9. Marrjen e masave të menjëhershme për pajisjen e sektorit shëndetësor me regjistrin për evidentimin e rasteve të dhunës.
10. Marrjen e masave për shtimin e aktiviteteve dhe takimeve me të dënuarit për qëllime rehabilitimi, këshillimi, ri-integrimi, si edhe aktivitete edukative e social-kulturore-sportive.
11. Marrjen e masave të menjëhershme për përmirësimin e higjienës në tualetet e dhomave të banimit të paraburgosurve/dënuarve.
12. Marrjen e masave për riparimet e nevojshme të ambjenteve të dusheve në Institucionin e Ekzekutimit të Vendimeve Penale (I.E.V.P.), Korçë.

13. Marrjen e masave për plotësimin e organikës së punonjësve të policisë të rolit bazë dhe të rolit drejtues.

Për qëndrimin dhe masat që do të merrni në zbatim të këtij rekomandimi, të vihemi në dijeni brenda afatit 30 ditor sipas nenit 22 të Ligjit Nr. 8454 dt. 04.02.1999 “Për Avokatin e Popullit”, i ndryshuar.

Duke besuar në mirëkuptimin dhe bashkëpunimin tuaj.

KOMISIONER

ERMONELA XHAFA

Konc.& Dak.
Genci Tërpo
Dak
Alfred Koçobashi
Besnik Deda